

Ellis- og røktarspurningurin:

Hvør hevur ábyrgdina?

I Sosialinum nr. 75 og 77 hava vit viðgjørt eldra- og røktarspurningin í Havn.

Vit hava vitjað á pleygudeildini á Landsjúkrahúsinum og tosað við starvsfólk og sjúklingar har.

Hjördis Hansen, fyrsteðukvinna á Landsjúkrahúsinum segði frá, hvussu trupult tað var at skaffa gomlum og sjúkum innivist, tí tørvurin var so stórur og plássini ov fá í tali.

Andor Ellefsen, formað-

ur í Kommunulæknafelagnum segði m.a. at tað fyrri so vitt ikki er uppgávan hjá heilsustovninum at taka ábyrgdina av ellis- og røktarsjúklingum, men meira at viðgera og lekja sjúklingar.

Sonja á Argjaboða segði, at uppgávan hjá Heimahjálparskipanini er at stuðla og veita familjum hjálp, sum hava sjúklingar búgvandi heima, og at stovnurin sum so ikki hevur ábyrgd fyrri sjúklingunum.

Samanumtikið bendir alt á, at hetta er ein politiskur spurningur, sum teir fólkavaldu hava ábyrgdina av.

Vit hava tí vent okkum til ein politikara í hvørjum flokki at fáa viðmerking til eldra- og røktarspurningin, hvør hevur ábyrgdina av hesum átrokandi spurningi. Er hetta ein kommunalur ella ein landspolitiskur spurningur?

Dag.

soleiðis, at ábyrgdin sum so liggur bæði hjá lands- og kommunalpolitikarum.

Eilif Samuelsen, landsstýrismaður fyrri sambandsflokkin:

Karin Kjolbro, loftingskvinna fyrri tjóðveldisflokkin:

— Ábyrgd hava vit øll, men fyrst er hetta landspolitiskt mál, og síðan kommunalpolitikst. Tað eru landspolitikarnir, sum hava uppgávuna at stinga kósina út, og kommunalpolitiskt, at seta í verk.

Tað kann tó ikki skelka nakran, at tørvurin á ellis- og røktarheimi er so stórur, tí hetta hava vit vitað í mong ár. Alt fleiri fólk gerast gomul, og tey hava tørv á røkt og pleygju. Her er tað langtíðar planleggingin, sum tørvar.

Ein orsøkin til, at hetta málið er so illa viðfarið er kanska eisini tí, at tey sum eru gomul í dag, stava frá 1930'unum. Tá settu fólk ikki krøv, men royndu at livjarga sær sum best.

Eitt er tó vist, at okkara ættarlið fer ikki at góðtaka hetta.

Ursliðið er, at kommunurnar ikki seta nakað í verk fyrr enn tørvurin er so akuttur, og tað er tørvur at skipa fyrri, tá fólk arbeida undir pressinum, at fáa nakað til vega upp á stutta tíð.

Annar trupulleikin er, at vit kollganga okkum sjálvi, tí vit arbeida út frá málstokkinum, at danir skulu stinga kósina út fyrri okkum, ella fáa vit ongan stuðul til bygging av ellis- og røktarheimum. Hetta er skeið eftir minum tykki, tí vit skulu ikki byggja stovnar, sum sita til tað danir halda vera hóskaði í teirra samfelag, men heldur áttu vit at roynt bygging, sum er laðað eftir okkara tørv, og sum situr til føroyska samfelagið.

Okkara mál átti at verið, at vit settu okkum fyrri, at fáa eitt umlættingarheim í hvørjum læknadømi, tí hetta kundi í fyrstu sýft bót um korini hjá teimum, sum hava røktarsjúklingar heima.

Annars haldi eg, at alt heilsu- og sosialverkið átti at verið endurskoðað. Væl vitandi, at vit ikki kunnu fyrbyggja, at fólk gerast gomul, so áttu vit at fyrbyggja, at tey ikki bliva hjálparleys á ellisárinum byrja at merkjast.

Hilmar Kass, loftingsmaður fyrri sjálfstýrisflokkin:

— Eg haldi avgjørt, at tað almenna hevur ábyrgdina av ellis- og røktarspurninginum. Tað er uppgáva okkara at skipa so fyrri, at gomul og sjúk verða ansaði á ein forsvarligan hátt.

Viðvíkjandi spurninginum, um hetta er kommunalt ella landspolitiskt mál, so er at siga, at ellisheim við stuðli frá landi og statum, er mál, sum kommunan eigur at taka sær av, meðan røktarspurningurin er landspolitiskt mál. Hesir báðir stovnar eiga ikki at verða tengdir hvør av øðrum.

Trupulleikin at byggja ellis- og røktarheim saman myndar seg soleiðis, at tá verður eitt pláss á ellisheiminum eins kostnaðarmikið, sum eitt pláss á røktarheiminum.

Hetta er ikki rætt, tí veruliga er eitt ellisheim nógv biligari at byggja og reka enn eitt røktarheim, og tí eiga hesir stovnar at verða ríknir hvør sær.

Vilhelm Johannesen, loftingsmaður fyrri javnaðarflokkin:

— Menniskjansliga, so hava vit øll ábyrgd av okkara gomlu og sjúku medmenniskjum. Formliga eru tað kommunurnar, sum skulu taka stig til bygging av ellis- og røktarheimi, og sum hava raksturin av hesum um hendi.

Til bygging av ellis- og røktarheimi fæst 90 pst. í stuðli og 85 pst. til rakstur, sum verður góldið av landskassanum og ríkiskassanum. Soleiðis gjalda kommunurnar 10 pst. av bygging og 15 pst. av rakstri.

Í løtuni verða 4 pst. av útgóldnari fólkapensjón og 4 pst. av avlámipensjón soleiðis settar í grunn, sum tilsamans er umleið 7-8 mió. kr. árliga.

Umframt hetta verða 1 mió. kr. árliga settar á Løgtingsins figgjárlóg. Hesin grunnur hevur góldið 90 pst. til ellis- og røktarheim í Vágum, Tvøroyri, útbýgging av ellisheiminum í Havn, Klaksvík og Eysturoy. Eftir ætlanini verður peningur ikki tókur til bygging í Havn fyrr enn í 1990.

Meðan eg sat í Landsstýrinum gjørdi eg uppskot um at Landsstýrið tók upp lán til bygging av

røktarheimi í Havn, so at grunnurin undir landinum sjúklingur fekk somu viðferð. — Tað ber illa til hjá fyrising t.d. í Havn, at vita hvussu sjúklingar hava tað t.d. í Frøðba, og tí skulu allar vanligar avgerðir takast í byggingum. Lógr eiga at gerast, sum nágreiniliga siga, hvussu kommunurnar skulu reka slikar stovnar.

Annars haldi eg, at pleygudeildin á Landsjúkrahúsinum skuldi verið flutt niðan í Studentaskúlan í Hoydølum, har nógv betri umstøður eru fyrri ellis- og røktarsjúklingum. Síðn skuldi studentaskúlin flutt í barakkina har pleygudeildin nú er, tí ungfolk tola væl larm, og høvdu ikki verið tarnað av umstøðunum.

Adolf Hansen, loftingsmaður fyrri FF-flokkin:

— Hetta er avgjørt ein politiskur spurningur, sum eigur at verða viðgjørdur í einstøku kommununum sær.

Ein felags almenn umsiting átti at verið fyrri allar ellis- og røktar-

stovnar í landinum, soleiðis, at hvør einstakur sjúklingur fekk somu viðferð. — Tað ber illa til hjá fyrising t.d. í Havn, at vita hvussu sjúklingar hava tað t.d. í Frøðba, og tí skulu allar vanligar avgerðir takast í byggingum. Lógr eiga at gerast, sum nágreiniliga siga, hvussu kommunurnar skulu reka slikar stovnar.

Annars haldi eg, at pleygudeildin á Landsjúkrahúsinum skuldi verið flutt niðan í Studentaskúlan í Hoydølum, har nógv betri umstøður eru fyrri ellis- og røktarsjúklingum.

Síðn skuldi studentaskúlin flutt í barakkina har pleygudeildin nú er, tí ungfolk tola væl larm, og høvdu ikki verið tarnað av umstøðunum.

Ossur Dam Jacobsen, loftingsmaður fyrri fólkaflokkin:

— Í tann mun, at tað snýr seg um at ávísar tørvir og skipa fyrri bygging av slikum heimum, liggur ábyrgdin hjá kommununi. Sum inntøkubýtið er í dag millum land og kommunu, hava kommunurnar ongan møguleika at taka sær av hesum spurninginum einsamallur.

Tá figgingin av slikari bygging alligvar stats- og landskassanum, meti eg

TASSO

Tasso oljuovnur í góðum standi, við regulatori og tanga, sera biliga til sølu.

Tlf. 1.2378